

**USMERNENIE PRE ŽIADATEĽOV
O POSKYTNUTIE PODPORY FORMOU
DOTÁCIE Z ENVIRONMENTÁLNEHO
FONDU NA ROK 2015
OBLASŤ PODPORY
PROGRAM OBNOVY DEDINY
ZELENÁ DEDINA**

Za poskytovateľa: Slovenská agentúra životného prostredia - Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov
Odbor starostlivosti o životné prostredie, environmentálnej výchovy a vzdelávania
Sekretariát pre Program obnovy dediny
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Cieľom Programu obnovy dediny (POD) je vytvoriť ekonomické, organizačné a odborné predpoklady podpory vidieckych komunít k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o harmonický rozvoj zdravého životného prostredia, zachovávanie prírodných a kultúrnych hodnôt vidieckej krajiny a rozvoj environmentálne vhodných hospodárskych aktivít s dôrazom na identitu a špecifiká tohto prostredia. Cieľom oblasti Program obnovy dediny - Zelená dedina (POD-ZD) je podporovať špecifické činnosti zamerané na riešenie akútnych problémov vidieckych samospráv v oblasti starostlivosti o vidiecke životné prostredie, najmä zelenej infraštruktúry a starostlivosti o krajinu.

UPOZORNENIE:

Oprávnený žiadateľ môže podať len jednu žiadosť v rámci Programu obnovy dediny 2015 vo vybranej oblasti: Program obnovy dediny Zlepšovanie kvality životného prostredia na vidieku alebo Program obnovy dediny – Zelená dedina. V rámci týchto oblastí si žiadateľ vyberá výlučne len jednu činnosť.

1. ŠPECIFIKÁCIA ČINNOSTÍ PODPORY FORMOU DOTÁCIE:

Vo väzbe na príslušnosť Programu obnovy dediny k rezortu životného prostredia, cez ktoré je zabezpečované aj jeho financovanie, sú dotácie orientované na environmentálne aspekty obnovy dediny a krajiny a na zvýšenie absorpčnej schopnosti vidieka pri čerpaní štrukturálnej pomoci. V roku 2015 budú predmetom podpory nasledovné činnosti:

Činnosť POD-ZD 1 Ochrana a tvorba krajiny, realizácia zelenej infraštruktúry na vidieku:

Podpora je určená na realizáciu týchto aktivít:

- budovanie prvkov zelenej infraštruktúry, tvorba, sfunkčovanie a udržiavanie prvkov územných systémov ekologickej stability (biokoridory, biocentrá, interakčné prvky),
- zvyšovanie ekologickej stability územia, eliminácia bariérových prvkov, ekostabilizačné a protierózne opatrenia v krajine,
- tvorba a starostlivosť o nelesnú drevinovú vegetáciu vo voľnej krajine - vysádzanie stromoradií, brehových porastov a pod.,
- ochrana charakteristického vzhľadu krajiny, starostlivosť o historické krajinné štruktúry a ich rekonštrukcia (banské relikty, agrárne štruktúry - obnova terás, línii vegetácie, atď.), výsadba starých a krajových odrôd drevín,
- starostlivosť o významné krajinné prvky a pamätihodnosti na lokálnej úrovni,
- revitalizácia krajiny (obnova poškodených častí krajiny, revitalizácia a úprava vodných tokov a pod.),
- aktivity v rámci protipovodňových opatrení (suché poldre a pod.), opatrenia na zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny (malé vodné plochy, mokrade, zelené strechy, priepustné povrchy v zastavanom území a pod.),
- likvidácia invázných druhov rastlín (vrátane likvidácie invázných druhov pozdĺž vodných tokov po dohode so správcom toku),
- aktivita zameraná na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva neziskového charakteru vo väzbe na podporovanú činnosť (napr. informačná tabuľa, informačný leták, prezentácia), (max. 10 % nákladov).

Bližšie informácie k podporovaným aktivitám sú uvedené v prílohe č. 2 tohto Usmernenia - Odporúčania pre činnosť POD-ZD1

Činnosť POD-ZD 2 Obnova a tvorba zelených verejných priestranstiev, oddychových a vzdelávacích zón:

Podpora je určená na realizáciu týchto aktivít:

- komplexné riešenia nových verejných priestranstiev alebo ich častí v rámci intravilánu obcí,*
- revitalizácie existujúcich verejných priestranstiev v rámci intravilánu obcí,**
- údržbu existujúcich a nových verejných priestranstiev v rámci intravilánu obcí,**
- budovanie cyklotrás.****

*** Pod komplexným riešením nových verejných priestranstiev alebo ich častí v rámci intravilánu obcí sa rozumie:**

- architektonické a dispozičné riešenie (úprava plôch verejných priestranstiev, komunikačných a spevnené plochy),
- sadovnicke riešenie (zeleň, vegetačné prvky, trávniky a pod.),
- riešenie prvkov drobnej architektúry (lavičky, smetné koše, prístrešky, vodné prvky, hracie prvky, osvetlenie, informačné a náučné tabule, informačný systém a pod.),
- následná starostlivosť a údržba priestranstva (spôsob a personálne zabezpečenie).

**** Pod revitalizáciou existujúcich verejných priestranstiev v rámci intravilánu obcí sa rozumie:**

- regenerácia, zatraktívnenie a oživenie priestranstva, prinavrátenie a zlepšenie funkcie riešenej plochy doplnením zelene, výmenou alebo doplnením drobnej architektúry, prvkami detského ihriska, doplnením drevených plastík alebo inými vhodnými dielami, doplnenie mobilnou zeleňou, bylinkovou záhradou, dažďovou záhradou a pod.,
- zvýšenie podielu zelene na úkor zníženia spevnených (asfaltových, dláždených) plôch,
- oživenie zábradlí, mostov, autobusových zastávok a pod. kvitnúcimi letničkami v kvetináčoch,
- zmena nepriepustných povrchov na priepustné použitím priepustných materiálov (priepustný asfalt, priepustný betón), alebo použitím prírodných materiálov (mlat, prírodný kameň a pod.),
- doplnenie a výsadba alejí, stromoradií, živých plotov, kvetinových záhonov, vertikálnej zelene a pod.,
- regenerácia a obnova zanedbaných trávnikových plôch – odstránenie nežiaducich rastlín a machu, zlepšenie kvality trávnikového prísevom, úplná obnova trávnikovej plochy.

***** Pod údržbou existujúcich a nových verejných priestranstiev v rámci intravilánu obcí sa rozumie:**

- údržba a ošetrovanie novovytvorených a existujúcich plôch, ktorá zahŕňa:
 - trávnikové plochy – kosenie, prevzdušnenie, odburiňovanie a pod.,
 - ošetrovanie a údržbu drevín a krov – opodstatnené výruby, rezy a ďalšie ošetrovanie drevín a krov kvalifikovaným odborníkom,
 - údržbu kvetinových záhonov – odburinenie, kyprenie, mulčovanie, príhnojovanie a pod.

****** Pod budovaním cyklotrás sa rozumie:**

- budovanie nových cyklotrás v rámci intravilánu aj extravilánu obce,
- doplnenie existujúcich cyklotrás značením a vybavenosťou trás – informačný systém, stojany na bicykle, prvky drobnej architektúry a pod.

Bližšie informácie k podporovaným aktivitám sú uvedené v prílohe č. 2 tohto Usmernenia – Odporúčania pre činnosť POD-ZD 2

2. CHARAKTER PROJEKTU:

• **REALIZÁCIA**

uskutočnenie požiadavky v zmysle doloženej spracovanej projektovej dokumentácie, resp. inej relevantného dokumentu podľa špecifikácie činností podpory, s možnosťou uskutočnenia osvetovo – propagačnej a výchovno – vzdelávacej aktivity

Žiadateľ môže podať práve jednu žiadosť práve na jednu činnosť podpory. Je možné, aby v rámci podpory bola ako menšia časť projektu (do 10 % nákladov) zahrnutá aj osvetovo-propagačná či výchovno – vzdelávacia aktivita priamo súvisiaca s obsahom projektu.

3. UZÁVIERKA ŽIADOSTÍ:

31. október 2014

rozhodujúci je dátum doručenia vytlačenej žiadosti na adresu Slovenskej agentúry životného prostredia

4. OPRÁVNENÝ ŽIADATEĽ:

Obec bez štatútu mesta - založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Podpora sa neposkytne žiadateľovi, ktorý:

- a) porušil finančnú disciplínu pri nakladaní s prostriedkami Environmentálneho fondu,
- b) je v likvidácii, alebo na ktorého bol právoplatne vyhlásený konkurz alebo bola povolená reštrukturalizácia alebo je v ozdravnom režime alebo v nútenej správe podľa osobitného predpisu (§ 11 a § 108 až 165 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 19 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 70 a nasl. Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník),
- c) nespĺňa podmienky ustanovené zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie,

d) má v účtovnej evidencii Environmentálneho fondu evidovanú neuhradenú pohľadávku po lehote splatnosti, ktorá mu vznikla z rozhodnutia vydaného orgánom štátnej správy.

5. MAXIMÁLNA VÝŠKA POŽADOVANEJ DOTÁCIE:

5.000 EUR

6. VÝŠKA VLASTNÉHO VKLADU:

Každý žiadateľ, ktorý žiada o podporu formou dotácie je mimo poskytnutej pomoci povinný zabezpečiť iné zdroje (napr. vlastné) vo výške minimálne 5 % celkových oprávnených nákladov projektu, maximálna výška podpory je 95 % z oprávnených nákladov projektu.

7. OPRÁVNENOSŤ NÁKLADOV:

Oprávnené náklady:

- náklady súvisiace s realizáciou zadaných činností POD – ZD 1 a POD – ZD 2.

Neoprávnené náklady:

- daň z pridanej hodnoty – uvedené neplatí iba v prípade, že príjemca dotácie nie je platiteľom DPH v zmysle zákona č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení jeho neskorších predpisov. Štátne orgány a ich rozpočtové organizácie, štátne fondy, orgány a ich rozpočtové organizácie, štátne fondy, orgány územnej samosprávy a ich rozpočtové organizácie a iné právnické osoby, ktoré sú orgánmi verejnej moci, sa riadia § 3 ods. 4 zákona č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov,
- náklady súvisiace s prípravou a vyhotovením projektovej dokumentácie,
- náklady súvisiace s vydaním posudkov, expertných stanovísk, relevantných štúdií,
- náklady na obstaranie nehmotného majetku (napr. SW, licencie, akty duševného vlastníctva, patenty),
- náklady súvisiace s procesom výberu dodávateľa,
- náklady vynaložené a uhradené mimo rozpočtového obdobia roka 2015,
- úroky z úverov a pôžičiek,
- leasing,
- poisťné platené doma i v zahraničí, platené úroky, pokuty a penále,
- poplatky za bankové služby, colné poplatky a dane,
- náklady na obstaranie pozemkov, nehnuteľností,
- náklady na obstaranie dopravných prostriedkov a zariadení, s výnimkou zariadení s vopred zadanou dráhou pohybu,
- náklady vynaložené na obstaranie použitého hmotného majetku,
- všetky osobné náklady (mzdy, odvody, odmeny, dohody o vykonaní práce),
- prevádzkové náklady (energie, vodné, stočné, pohonné hmoty, poštovné, telekomunikačné služby, internetové služby),
- náklady vynaložené v súvislosti s vypracovaním žiadosti o dotáciu a projektovým riadením,
- náklady na marketing,
- náklady na cestovné, ubytovanie, letenky, občerstvenie,
- náklady na obstaranie už použitých, resp. repasovaných strojov, prístrojov a zariadení,
- iné náklady nesúvisiace s projektom.

8. POVINNÉ PRÍLOHY (podrobný opis príloh je uvedený vo vzore Žiadosti o poskytnutie podpory):

- potvrdenie o pridelení identifikačného čísla (IČO),
- grafická identifikácia miesta riešenia – mapa s vyznačenou plochou (plochami), ktorá sa rieši v žiadosti o podporu,
- fotodokumentácia súčasného stavu miesta alebo predmetu riešenia,
- projektovej dokumentácia, resp. iný relevantný dokument ,
- doklad preukazujúci vlastnícky prípadne iný vzťah k pozemkom určeným na realizáciu aktivít projektu (zmluva o nájme, dohoda, súhlas vlastníka a pod.),
- súhlas dotknutého subjektu plánovanej realizovanej aktivity (napr. súhlas správcu toku a pod.) – ak je potrebný,
- stavebné povolenie alebo iný doklad povoluujúci realizáciu činnosti, s vyznačením právoplatnosti,
- položkovitý rozpočet na projekt na rok 2015 – vzor tabuľky je uvedený v závere vzoru Žiadosti o poskytnutie podpory a môžete si ho stiahnuť z www.obnovadediny.sk,
- súlad s územnoplánovacou dokumentáciou alebo iným relevantným dokumentom (dokumentácia ochrany prírody a krajiny, PHSR a pod.).

9. PODMIENKY ZARADENIA ŽIADOSTI DO HODNOTENIA:

- žiadateľ o poskytnutie podpory predkladá žiadosť v elektronickej i tlačenej podobe. Podmienkou zaradenia žiadosti do hodnotenia bude jej zaevidovanie a vyplnenie vo webovej aplikácii na web stránke www.obnovadediny.sk a zároveň zaslanie 1 vytlačeného exemplára poštou, opatreného pečiatkou a podpisom štatutára žiadateľa, na adresu Sekretariátu pre POD (viď bod č. 12 tohto Usmernenia). Povinné prílohy (okrem fotodokumentácie a grafickej identifikácie miesta riešenia) je možné buď poslať poštou - vytlačené alebo na CD nosiči alebo môžu byť aj nahraté v rámci webovej aplikácie. Fotodokumentácia a grafická identifikácia miesta riešenia musia byť nahraté vo webovej aplikácii,
- budú dodané všetky strany žiadosti a budú vyplnené všetky údaje v žiadosti (vrátane pečiatky a podpisu žiadateľa),
- žiadosť dôjde v termíne (zaslanie žiadosti v termíne do 31.októbra 2014, rozhoduje dátum doručenia žiadosti vo vytlačenej, opečiatkovej a podpísanej podobe),
- požiadavka bude v súlade s vyhlásenou špecifikáciou činností podpory (pozri bod č. 1 tohto Usmernenia),
- oprávnenosť žiadateľa je v súlade s bodom č. 4 tohto Usmernenia,
- budú dodané všetky povinné prílohy k žiadosti (pozri bod č. 8 tohto Usmernenia)

10. KRITÉRIÁ NA POSKYTNUTIE PODPORY FORMOU DOTÁCIE:

V rámci hodnotenia má žiadateľ možnosť získať max. 100 bodov v zmysle nasledovných kritérií na poskytnutie podpory formou dotácie:

10.1. Všeobecné kritériá:

1. Environmentálna situácia v dotknutej oblasti a potreba riešenia činností
2. Veľkosť obce
3. Úroveň riešenia, komplexnosť a kvalita projektu
 - projekt je originálny, jeho riešenie je nápadité
 - ciele sú určené jasne a zrozumiteľne, v súlade s charakterom požiadavky a v súlade s Odporúčaniami pre činnosť POD-ZD 1 a POD-ZD 2
 - aktivity sú konkrétne, dokladujúce postup prác, vzájomne súvisiace, prinášajú konkrétny a reálny výsledok, postupnosť krokov je logická
 - výsledky sú definované zrozumiteľne, sú kvantifikované, splniteľnosť cieľa projektu je zrejma
4. Adekvátnosť rozpočtu a časový rozsah požiadavky
 - požadované náklady na dotáciu zodpovedajú reálnym nákladom na uskutočnenie požiadavky a celková realizácia daného projektu je možná v danom časovom období
5. Udržateľnosť projektu, zabezpečenie následnej starostlivosti a údržby o zrealizované opatrenia
 - žiadateľ dokázal fundovane a vyčerpávajúco definovať svoj ľudský, prírodný a hmotný potenciál, je aktívny v spolupráci a orientovaný v strategických dokumentoch a podporných zdrojoch. Je garantovaná kvalitná realizácia projektu a jeho následná starostlivosť a údržba
6. Participácia miestnych obyvateľov a subjektov pôsobiacich v obci na realizácii projektu
 - do realizácie požiadavky sú zapojení miestni občania, občianske združenia, spolky
 - do realizácie požiadavky sú zapojené znevýhodnené skupiny, resp. nezamestnaní v rámci aktívnych prác
7. Zvyšovanie povedomia obyvateľov o ochrane a tvorbe životného prostredia
8. Úplnosť predloženého projektu
 - so žiadosťou sú dodané všetky povinné prílohy v zmysle bodu 8 tohto Usmernenia

10.2. Špecifické kritériá:

9. Pre realizáciu tejto požiadavky je spracovaná kvalitná projektová dokumentácia, resp. iný relevantný dokument.
10. Projekt zohľadňuje identitu a charakter lokálneho vidieckeho prostredia, resp. uvažuje s technológiami, ktoré sú šetrné a vhodné pre vidiecke životné prostredie
11. Pri realizácii projektu sa využijú materiálové a ľudské zdroje (materiál, suroviny, odrody, mechanizmy, miestni podnikatelia, živnostníci, dobrovoľníci a pod.)

11. POSTUP PO PREDLOŽENÍ ŽIADOSTI

Žiadosti v prvotnej fáze prechádzajú administratívnou kontrolou, na ktorej je hodnotený ich súlad so špecifikáciou a usmernením. Následne sú posudzované odbornými hodnotiteľmi v zmysle metodiky hodnotenia. Vyhodnotené žiadosti s odporúčaním pre schválenie sú predkladané prostredníctvom Rady Environmentálneho fondu ministrom životného prostredia SR, ktorý vydá rozhodnutie o pridelení dotácie.

SAŽP na základe poverenia od Environmentálneho fondu zabezpečuje komplexnú administráciu pridelených dotácií (uzatvára so žiadateľom písomnú zmluvu o poskytnutí podpory - ďalej len „zmluva“, vyzýva žiadateľa na doručenie ďalších požadovaných dokladov k podpisu zmluvy, zverejňuje zmluvy o poskytnutí podpory formou dotácie s príjemcami dotácie po ich podpise podľa príslušných predpisov, vykonáva kontrolu dokladov doručených od príjemcov dotácie za účelom posúdenia oprávnenosti a účelovosti uvoľňovania poskytnutej dotácie jej príjemcovi, uvoľňuje finančné prostriedky na základe uzatvorených zmlúv a po splnení dohodnutých zmluvných podmienok príjemcom dotácie, vykonáva finančnú kontrolu účtovných a iných dokladov doručených od príjemcov dotácie za účelom konečného vyúčtovania poskytnutej dotácie a záverečného vyhodnotenia plnenia podmienok zmluvy o poskytnutí podpory formou dotácie, vykonáva finančnú a vecnú kontrolu hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelovosti použitia poskytnutej dotácie).

Bližšie podmienky poskytnutia a čerpania dotácie určuje zmluva. Pri čerpaní poskytnutej podpory formou dotácie SAŽP postupuje podľa uzatvorenej zmluvy. Na poskytnutie podpory formou dotácie z POD nie je právny nárok. Na postup poskytovania podpory a rozhodovanie o poskytnutí podpory sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, v zmysle zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

12. ELEKTRONICKY ZAREGISTROVANÚ ŽIADOSŤ O POSKYTNUTIE PODPORY JE POTREBNÉ VYTLAČIŤ, OPEČIATKOVAŤ A PODPÍSAŤ A ZASLAŤ NA ADRESU SEKRETARIÁTU PRE PROGRAM OBNOVY DEDINY:

Slovenská agentúra životného prostredia
 Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov
 Odbor starostlivosti o životné prostredie, environmentálnej výchovy a vzdelávania
 Sekretariát pre Program obnovy dediny
 Tajovského 28
 975 90 Banská Bystrica
 (obálku označiť „POD - ZD“)

13. POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ:

- žiadateľom o dotáciu odporúčame, aby až do uzávierky podávania žiadostí (31.10.2014) sledovali webové sídlo www.obnovadediny.sk, kde budú zverejňované všetky aktuálne informácie a zmeny týkajúce sa aktuálnej výzvy a tak isto bude odtiaľ možný vstup do webovej aplikácie webPOD. Ďalej odporúčame sledovať tieto stránky aj po uzávierke podávania žiadostí, nakoľko tam budú zverejnené aj priebežné informácie o aktuálnom stave kontroly a hodnotenia podaných žiadostí, resp. výsledky hodnotenia a zoznam pridelených dotácií,
- na stránkach budú vystavené všetky dokumenty súvisiace s aktuálnou výzvou, ako aj príručka používateľa pre webovú aplikáciu webPOD,
- v prípade, že žiadateľ nenájde odpoveď na svoje otázky súvisiace s prípravou žiadosti v žiadnom z vyššie uvedených zdrojov, má možnosť obrátiť sa priamo na pracovníkov SAŽP, a to:

- telefonicky na čísle: Ing. Jana Maková, tel. 048/43 74 162 (obsah žiadosti)
 Ing. Mária Sklenárová, tel. 048/43 74 162 (odborná stránka žiadosti)
 Bc. Michal Oravec, tel. 048/43 74 149 (webová aplikácia)

- písomne:

a) e-mailom na adrese: podinfo@sazp.sk
 resp. jana.makova@sazp.sk, maria.sklenarova@sazp.sk,
michal.oravec@sazp.sk

b) listom na adrese: Slovenská agentúra životného prostredia - OSŽPEVV
 Sekretariát pre Program obnovy dediny
 Tajovského 28
 975 90 Banská Bystrica

- otázku je potrebné zreteľne označiť „Otázka k žiadosti o dotáciu POD – ZD 2015“. Otázky musia byť formulované jasne, zreteľne a jednoznačne. Odpovede na otázky zaslané písomne (poštou, faxom, elektronickou poštou) alebo zverejnené v rámci FAQ je možné považovať za záväzné a je možné sa na ne odvolávať. Odpovede na otázky poskytnuté telefonicky alebo ústne nie je možné považovať za záväzné a nie je možné sa na ne v ďalšom procese odvolávať

KONTAKTY PORADCOV SAŽP PRE JEDNOTLIVÉ KRAJE

- **Sekretariát pre POD**

SAŽP – Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Ing. Jana Maková (jana.makova@sazp.sk) tel.: 048/43 74 162

- **Zeleň v sídlach a v krajine**

SAŽP – Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Ing. Mária Sklenárová (maria.sklenarova@sazp.sk) tel.: 048/43 74 162

- **Banskobystrický kraj**

SAŽP - Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Ing. Alexander Králik (alexander.kralik@sazp.sk) tel.: 048/43 74 185

- **Nitriansky kraj, Trnavský kraj, Bratislavský kraj**

SAŽP – SEV Dropie, Kollárovska 30, 946 14 Zemianska Oľča

Ing. Ladislav Bíro (ladislav.biro@sazp.sk) tel.: 035/78 96 055
mob.:0905/314 427

- **Košický kraj, Prešovský kraj**

SAŽP - Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Mgr. Daniela Andrejčinová (daniela.andrejcinova@sazp.sk) tel.: 048/43 74 185

- **Trenčiansky kraj**

SAŽP - Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Dolný Val 20, 010 01 Žilina

Ing. arch. Zdenka Brzá (zdenka.brza@sazp.sk) tel.: 041/50 70 915

- **Žilinský kraj**

SAŽP - Sekcia environmentalistiky a riadenia projektov, Dolný Val 20, 010 01 Žilina

Bc. Tomáš Mičík (tomas.micik@sazp.sk) tel.: 041/50 70 924

ODPORÚČANIA PRE ČINNOSŤ **POD-ZD 1**

OCHRANA A TVORBA KRAJINY, REALIZÁCIA ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY NA VIDIEKU

Požiadavky na predkladanú projektovú dokumentáciu

Pre realizáciu všetkých vymenovaných aktivít v rámci činnosti POD-ZD 1 je nutné doložiť kvalitnú projektovú dokumentáciu, resp. adekvátny dokument ktorý jasne popisuje a dokumentuje plánovanú realizáciu aktivity.

V doloženej projektovej dokumentácii musí byť jasný plán výsadby či inej aktivity definovaných v rámci činnosti POD-ZD1. Nutné je doložiť **grafickú výkresovú dokumentáciu** výsadby prvkov zelenej infraštruktúry či inej aktivity definovanej v rámci činnosti POD-ZD1. Z grafického nákresu musí byť zrejmý celkový návrh, spon výsadby, navrhované druhy, existujúca zeleň, navrhované úpravy vodných tokov, navrhované revitalizačné opatrenia a pod.

Pre posúdenie vhodnosti návrhu je nutné doloženie výkresu „Súčasného stavu“.

V procese spracovania predkladanej projektovej dokumentácie je **nutné rešpektovať aktuálnu legislatívu** a plánovaný realizačný zámer **konzultovať s dotknutými subjektmi**, napr. pri úprave vodných tokov kontaktovať správcu vodného toku, ktorým môže byť Slovenský vodohospodársky podnik, pri výsadbe alejí pozdĺž komunikácií kontaktovať Slovenskú správu ciest, pri odstraňovaní invázijských rastlín pozdĺž železničnej trati kontaktovať Železnice slovenskej republiky, **V rámci žiadosti POD-ZD je potrebné doložiť písomný súhlas dotknutého subjektu, inštitúcie s plánovanou realizáciou.**

Ak sa realizuje len časť projektovej dokumentácie, je potrebné v nej vyznačiť, o ktorú časť sa jedná.

Realizácia prvkov zelenej infraštruktúry, realizácia výsadiel vo voľnej krajine

Pri návrhu výsadiel drevín a krov vo voľnej krajine **je nutné uplatňovať výber drevín a krov z pôvodných, domácich druhov vhodných pre dané stanovište.**

Návrhy realizácie prvkov zelene vo voľnej krajine v rôznych formách (výsadba alejí, remíz, brehových porastov, prvkov ÚSES, realizácia protieróznych opatrení, izolačná zeleň a pod.), v ktorých budú navrhované **okrasné, cudzokrajné, invázne a inak nevhodné dreviny a kry budú neakceptované.**

Príklady vhodných druhov drevín a krov pre výsadbu vo voľnej krajine (konkrétny výber závisí od stanovištných podmienok, typu realizovanej aktivity atď.) :

- dreviny – lipa malolistá, javor poľný, orech kráľovský, hrab obyčajný, jarabina vtáčia, čremcha obyčajná, vrba rakyta, rôzne druhy ovocných drevín – vysokokmenné jablone, hrušky, slivky a pod.
- kríky – zob vtáčí, slivka trnková, drieň obyčajný, lieska obyčajná, ruža šípová, kalina obyčajná, baza čierna, bršlen európsky a pod.

Príklady **neprípustných** druhov drevín a krov – tuja, smrek pichľavý, sumach, pajaseň, okrasné formy domácich druhov drevín a krov – napr. javor guľovitej formy, okrasná lieska, nízkokmenné druhy ovocných drevín a pod.

Údržba novovybudovaných a novovysadených prvkov

Pri realizácii aktivít vo voľnej krajine je nutné pamätať na ich následnú údržbu. V projektovej dokumentácii je **nutné popísať údržbu novovybudovaných a novovysadených prvkov – spôsob, harmonogram a personálne zabezpečenie údržby.** Do rozpočtu je možné zahrnúť náklady súvisiace s údržbou (kosáky, krovinoz a pod.).

V prípade údržby novovysadených prvkov vo voľnej krajine sa jedná o zálievky, vyžínanie okolo sadeníc, kontrola, opravy a odstránenie kotviacich prvkov a prvkov na ochranu proti ohryzu zveri, prebierka, rez drevín a krov a pod.

V prípade „nezelených“ aktivít – budovanie suchých poldrov, úpravy vodných tokov, obnova poškodených častí krajiny a pod., je taktiež nutné pamätať na zabezpečenie údržby a v projektovej dokumentácii ju popísať.

Údržba existujúcej zelene

Pri údržbe a ošetrovaní drevín odporúčame spracovať **Dokument starostlivosti o dreviny**, ktorý je východiskovým dokumentom na zabezpečovanie starostlivosti o dreviny. Dokument starostlivosti o dreviny je dokumentom ochrany a prírody a krajiny.

Pri údržbe plôch existujúcej verejnej zelene (rez krov, údržba trávnatých plôch, údržba trvalkových, letničkových záhonov a pod.) budeme vyžadovať **súhrnnú správu**, ktorá bude jasne popisovať údržbu vyššie menovaných plôch jednotlivých plôch zelene.

Pri ošetrovaní existujúcich stromov (orez stromov, konárov, rizikový výrub na ťažko prístupných miestach, ošetrovanie stromov a pod.) odporúčame vyberať **profesionálnych certifikovaných arboristov**, ktorých zoznam je uvedený na <http://www.isa-arbor.sk/zoznam-clenov-isa-arbor-sk.html> (certifikovaní arboristi sú zvýraznení žltou farbou). Súhlas na ošetrovanie drevín od príslušného pamiatkového úradu je potrebný iba pri drevinách nachádzajúcich sa v pamiatkovej zóne a v jej ochrannom pásme.

V rámci POD-ZD 1 je možné žiadať na nákup náradia, pomôcok a súvisiaceho materiálu na údržbu zelene – plotostrih na živý plot, záhradné nožnice, krovinnorezy, kosačky*, mulčovače, vertikutátory, hnojivá, substráty, prípravky a pomôcky na odburinenie a pod.

* nebudú podporené také dopravné prostriedky a dopravné zariadenia s vopred zadefinovanou dráhou pohybu

Následná realizácia

Pri realizácii odporúčame úzku spoluprácu s projektantom, ktorý by mal byť účastný ako realizačný dozor a garant projektu.

Likvidácia invázií druhov rastlín

Invázne rastliny sú nepôvodné druhy, ktoré sa nekontrolovane šíria a vytlačujú pôvodné druhy. Vynikajú rýchlejším rastom, veľkou produkciou semien, schopnosťou rozmnožovať sa aj vegetatívne, lepšou odolnosťou proti zime či suchu a absenciou prirodzených škodcov a nepriateľov. V krajine a intravilánoch obcí ich môžeme pozorovať najmä na dlhodobo nekosených, neobhospodarovovaných plochách, popri vodných tokoch a plochách, pozdĺž rôznych druhov komunikácií a pod.

Problematike invázií druhov rastlín sa venuje **vyhláška MŽP SR č. 158/2014 Z.z.**, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Táto vyhláška ustanovuje **zoznam invázií druhov rastlín a drevín a spôsoby ich odstraňovania**. V zozname je zaradených **7 druhov bylinných invázií druhov rastlín** (ambrózia palinolistá, glejovka americká, pohánkovec (krídlatka), boľševník obrovský, netýkavka žliazkatá, zlatobyľ kanadská a zlatobyľ obrovská) a **4 druhy invázií drevín** (pajaseň žliazkatý, beztvarec krovitý, kustovnica cudzia a javorovec jaseňolistý).

Sú známe aj ďalšie rastliny a dreviny s invázií charakterom, ktoré nie sú uvedené vo vyhláške a sú predmetom podpory ich odstraňovania z dotácie POD-ZD 2015.

Najúčinnjšou formou likvidácie invázií druhov rastlín je spojenie mechanického aj chemického odstraňovania, t. j. kombinovaný spôsob odstraňovania. Viac o spôsoboch odstraňovania invázií druhov rastlín je uvedené v spomínanej vyhláške MŽP SR č.158/ 2014 a podrobnejšie informácie k celej problematike sú uvedené na informačnom portáli ŠOP SR: <http://www.sopsr.sk/publikacie/invazne/index.php?id=piruckky&sec=odstranovanieidr>

Pre bližšie informácie k problematike invázií druhov rastlín a drevín môžete kontaktovať odborníčku zo Štátnej ochrany prírody, RNDr. Alžbetu Szaboovú (kontakt viď dole).

Pri podávaní žiadosti v rámci POD – ZD1 Likvidácia invázií druhov rastlín budeme vyžadovať:

- **Fotodokumentácia súčasného stavu** – celkový pohľad na porastenú plochu invázií druhom a fotografiu danej invázií rastliny z tejto plochy (či sa skutočne jedná o invázií rastlinu)
- Namiesto projektovej dokumentácie dodajte **stručný opis plochy, popis a harmonogram prác likvidácie invázií druhov, rozpočet aktivity**
- V rámci dotácie je možné žiadať na **náradie na mechanické odstraňovanie** (krovinnorezy a pod.), **chemické prípravky na chemické odstraňovanie, aplikátory na postrek, ochranné pomôcky, osvetu – propagačné materiály a pod.**
- Ak sa jedná o **výskyt invázií druhu v chránenom území je nutná konzultácia so Štátnou ochranou prírody SR**. Kontakt: RNDr. Alžbeta Szaboová, Správa CHKO Dunajské luhy, prac. Komárno, Thalyho ul. 15, 945 01 Komárno, telefón 035/ 770 18 61, 0903 298 278, alzbeta.szaboova@sopsr.sk

ODPORÚČANIA PRE ČINNOSŤ **POD-ZD 2**

OBNOVA A TVORBA ZELENÝCH VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV, ODDYCHOVÝCH A VZDELÁVACÍCH ZÓN

Pod verejnými priestranstvami sa v POD-ZD rozumejú:

- centrálné verejné priestory obcí, priestory návsi, námestí
- centrálné parky
- vstupné priestory do obcí
- uličné priestory, chodníky
- priestory v okolí kostolov, kaplniek, kalvárií, krížových ciest, ostatných sakrálnych objektov
- priestory pri tržniciach, zvoniciach, studniach, amfiteátroch a pod.
- športové, detské ihriská
- rekreačné plochy, oddychové zóny v rámci sídla
- edukačné plochy, prezentačné zariadenia
- priestory informačných centier

- priestory pri obecných budovách (obecný úrad, škola, múzeum, požiarna zbrojnica, budovy sociálnej a zdravotnej starostlivosti...)
- bezprostredné okolie autobusových zastávok
- bezprostredné okolie pietnych, pamätných a iných významných miest
- priestory cintorínov, okolie domov smútku
- priestory zberných dvorov
- cyklotrasy s potrebným vybavením
- ...

Požiadavky na predkladanú projektovú dokumentáciu

Pre realizáciu aktivít v rámci obnovy a tvorby zelených verejných priestranstiev, oddychových a vzdelávacích zón je nutné doložiť kvalitnú projektovú dokumentáciu. V procese hodnotenia sa bude hodnotiť o.i. aj celková kompozícia, výber drevín a rastlín.

V doloženej projektovej dokumentácii musí byť jasný plán výsadby či inej aktivity definovaných v rámci činnosti POD-ZD2. Nutné je doložiť **grafickú výkresovú dokumentáciu** výsadby či inej aktivity definovanej v rámci činnosti POD-ZD2. Z grafického nákresu musí byť zrejmy celkový návrh, spon výsadby, navrhované druhy, existujúca zeleň, navrhované terénne či iné úpravy a pod.

Pre posúdenie vhodnosti návrhu je nutné doloženie výkresu „Súčasného stavu“. Pri revitalizácii a doplnení výsadiieb je vhodné doložiť inventarizáciu drevín, s jasným vyznačením drevín plánovaných na okamžitý či neskorší výrub a vyznačenie ostávajúcich drevín.

V procese spracovania predkladanej projektovej dokumentácie je **nutné rešpektovať aktuálnu legislatívu** a plánovaný realizačný zámer **konzultovať s dotknutými subjektmi.**

Pri revitalizáciách a taktiež pri novej výsadbe verejných priestranstiev zväžiť výsadbu novej zelene a jej opodstatnenie – kontext existujúcej zelene (napr. možné doplnenie len kvetinovými záhonmi a pod.)

Pri výbere a návrhu spevnených plôch, prvkov drobnej architektúry, edukačných, informačných, prezentačných zariadení atď. uprednostňovať prírodné a miestne materiály a dodávateľov (v súlade s VO). Príklad – uprednostniť dlažbu z prírodného kameňa (napr. lomový kameň, „mačacie hlavy“ a pod.) pred betónovou zámkovou dlažbou, využívať mlatové chodníky, priepustné povrchy a pod.

Ak sa realizuje len časť projektovej dokumentácie, je potrebné v nej vyznačiť, o ktorú časť sa jedná.

Odporúčania pri výbere rastlinného materiálu

Keďže sa jedná o vidiecke priestory, pri výbere rastlinného materiálu je potrebné dbať na tieto kritériá:

- **výber druhov drevín, krov a rastlín** musí pozostávať takmer **vylučne z domácich druhov drevín, krov a rastlín**
- **uprednostňovať listnaté druhy drevín a rastlín**
- **ihličnaté a cudzokrajné druhy využívať v minimálnej možnej miere**
- **úplné vylúčenie druhov tují, cypruštekov, exotických, invázy a iných nevhodných druhov drevín a rastlín do vidieckeho prostredia**
- **pri sadovníckych riešeníach brať ohľad na stanovištné a geografické podmienky** (príklad: smrek, jedle nenavrhnúť a nevysádzať v južných častiach Slovenska)
- najvhodnejšie druhy drevín do výsadiieb v rámci rôznych vidieckych priestorov odporúčame: lipa (veľkolistá, malolistá), orech, javor (horský, mliečny, poľný), hrab, čerešňa, jarabina, (oskoruša, moruša – južnejšie oblasti Slovenska). **Využívať predovšetkým voľné tvary drevín, obmedzovať guľovité a ďalšie neprirodzené tvary a formy nevhodné na vidiek.**
- do živých plotov vyberať listnaté druhy krovín ako napr. zob vtáčí, krušpán, dráč, tavelník, tavelňa, javor poľný, svíb, hrab a pod.. Pri ich návrhu je potrebné pamätať na ich na údržbu – strihanie, minimálne raz ročne.
- pre spestrenie výsadby využívať aj **kvetinové záhony** – predovšetkým trvalkové záhony. Letníckové záhony sú na údržbu a každoročnú výmenu náročnejšie.
- pri návrhoch a výsadbách vertikálnych plôch využívať aj popínavé rastliny ako pavinič, brečtan, plamienok, zemolez a pod.
- na pokrytie plôch využívať nízke kríky a rastliny či stálezelené rastliny, napr. skalníky, zimozeleň, borievky a pod..

Pre výsadbu zelene na detských ihriskách odporúčame výber nejedovatých druhov bez trňov a pichliačov, vylúčiť ihličnaté a alergénne rastliny a dreviny. Vhodné sú druhy s jedlými plodmi, prípadne druhy podobné domácim stromom a krom bez plodov. Vhodné dreviny: lipa, javor, hruška, jablň, brest, dub, jarabina a pod., kry: muhovník, hrab, zlatovka, drieň, pajazmín, trojpek, weigela a pod. Zeleň na detských ihriskách môže byť vhodne doplnená bylinkovými a trvalkovými záhonmi, ktoré majú nielen edukačnú, ale aj úžitkovú funkciu (napr. šalvia, tymián, levanduľa, nechtík, kocúrnik a pod.).

Pre výsadbu zelene na cintorínoch, pietnych miestach odporúčame opäť využívať listnaté druhy drevín (lipa, javor, jarabina, ovocné dreviny a pod.) a to isté platí aj pre výber druhov do živých plotov (hrab, zob, tavelník a pod.). Vylúčiť druhy tuja, cyprušteck, smrek pichľavý, jedľa a podobne.

Pre výsadbu zelene pri vodných plochách, v blízkosti vodných tokov odporúčame rôzne druhy vrúb, jelší, čremchu, lipu, javor a pod.

V rámci žiadosti o dotáciu je možné žiadať na nákup náradia, pomôcok a materiálu potrebného na výsadbu (záhradnícky substrát, mulč a pod.) a taktiež na **údržbu zelene** (plotostrih na živý plot, záhradné nožnice a pod.)